

Statenvoorstel 20/23 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 5 februari 2024

PS-vergadering : *Wordt ingevuld door de griffie*

Onderwerp

Beleidskader Wonen en Werken

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Het beleidskader Wonen en Werken bevat het verstedelijkingsbeleid van de provincie. Dit beleid biedt daarmee de basis voor het handelen van de provincie en de inzet van haar instrumenten.

In het beleidskader is de woon- en werkopgave voor de periode tot 2030 uitgewerkt en is de relatie gelegd met de opgaven uit andere relevante beleidskaders. In het beleidskader wordt voorts uitvoering gegeven aan [motie M96A-2023](#) 'Een nieuwe Brabantse kern'.

Het voorstel

1. Het beleidskader Wonen en Werken vast te stellen;
2. De Structuurvisie Ruimtelijke Ordening in te trekken.

Aanleiding

Vanuit Sturen met kaders 2030 is gekozen om de ambities en doelen uit de Brabantse Omgevingsvisie uit te werken in thematische beleidskaders. De meeste beleidskaders zijn inmiddels door uw staten vastgesteld. In het beleidskader Wonen en Werken is het verstedelijkingsbeleid van de provincie uitgewerkt.

In eerste instantie (zie [startnotitie beleidskader Leefomgeving](#)) was er sprake van een beleidskader Leefomgeving dat uit een deel A en deel B bestond. Deel A was gericht op een uitwerking van het diep, rond en breed werken uit de Omgevingsvisie met gebiedspaspoorten, ontwikkeling- en inrichtingsprincipes en handvatten voor gebiedsgerichte samenwerking. Deel B was gericht op het vastleggen van de uitgangspunten voor een geactualiseerd verstedelijkingsbeleid. Gaandeweg het proces is het inzicht ontstaan dat deel A en deel B wezenlijk anders van karakter en abstractie zijn. Daarom is de keuze

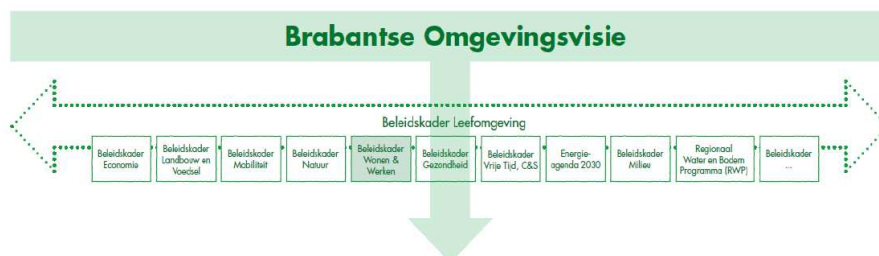
gemaakt om deel A en B apart van elkaar uit te werken in een beleidskader Leefomgeving en een beleidskader Wonen en Werken. Uw Staten hebben het [beleidskader Leefomgeving](#) op 27 oktober 2023 vastgesteld.

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

Vanwege de verkiezingen in maart 2023 heeft de agendacommissie van PS besloten om in afwachting van de coalitiebesprekingen geen beleidskaders meer te behandelen. Daardoor ligt er enige tijd tussen de vaststelling van het ontwerp beleidskader Wonen en Werken en de vaststelling door uw staten. Gevolg daarvan is ook dat het beleidskader ten opzichte van het in 2022 ter visie gelegde ontwerp-beleidskader is aangepast. In het concept beleidskader zijn de meest recente inzichten uit het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant', de woningbouwbehoefteprognoses uit 2023 en de afspraken met het Rijk, regio's en gemeenten verwerkt.

Bevoegdheid

Zoals afgesproken in Sturen met kaders stellen Provinciale Staten de beleidskaders vast als beleidsuitwerking van de Omgevingsvisie. Onder de Omgevingswet zijn Gedeputeerde Staten bevoegd om beleidsuitwerkingen van de Omgevingsvisie vast te stellen. Een door Provinciale Staten vastgesteld beleidskader is, gezien vanuit de Omgevingswet, een buitenwettelijk instrument.

Doel

Vaststellen van geactualiseerd provinciaal verstedelijkingsbeleid waarin de opgave voor wonen en werken in beeld zijn gebracht, zodat concrete maatregelen in de Uitvoeringsagenda Wonen en Werken kunnen worden uitgewerkt die het realiseren van de opgaven ondersteunen.

Argumenten

1. Vaststellen van het beleidskader Wonen en Werken met geactualiseerd verstedelijkingsbeleid

1.1. Het beleidskader bevat het beleid voor wonen en werken en geeft daarmee uitwerking aan de verstedelijkingsdoelen uit de Brabantse Omgevingsvisie. Op hoofdlijnen wordt het vigerende beleid uit de Structuurvisie ruimtelijke ordening voortgezet en geactualiseerd. De stevige actuele opgaven rondom wonen en werken vragen een meer actiegerichte rol van de provincie.

Het beleidskader vervult een brugfunctie tussen de Omgevingsvisie en de uitvoeringsagenda Wonen en werken. Daarnaast legt dit beleidskader de verbinding met de andere (relevante) beleidskaders en vertaalt wat de

betekenis van die beleidskaders is voor het verstedelijkingsbeleid.

Het beleidskader biedt de basis voor het handelen van de provincie en de inzet van instrumenten op het gebied van wonen en werken, zoals het maken van regionale afspraken en de inzet van juridisch en financieel instrumentarium, zoals subsidies of de Omgevingsverordening.

- 1.2. Brabant staat de komende 20 jaar voor forse opgaven, waaronder die voor verstedelijking. Het gaat daarbij niet alleen om het voorzien in de opvang van de woon- en werkbehoefte, maar juist ook om het verduurzamen en transformeren van bestaande woon- en werklocaties. Het is daarom belangrijk om het beschikbare programma zo in te zetten dat die optimaal bijdraagt aan de binnenstedelijke wederombouwopgave gericht op verduurzaming, ruimte voor groenblauwe dooradering, nabijheid van wonen, werken en voorzieningen. De inzet op zorgvuldig en meervoudig ruimtegebruik, wat ook in het vigerende beleid centraal staat, wordt gecontinueerd. Voor de woon- en werkopgave legt het beleidskader een relatie met de mobiliteitstransitie, de opgave voor energie, klimaat, circulariteit, leefbaarheid en gezondheid.
- 1.3. Voor wonen geldt specifiek een opgave om de woningbouwproductie te versnellen en om te zorgen dat er voldoende en voldoende betaalbare woningen zijn, die voorzien in de veranderende vraag. Regionale woningmarkten functioneren goed met een realistisch en flexibel planaanbod, dat rekening houdt met betaalbaarheid en nieuwe woonvormen. Inzet van de provincie is gericht op een duurzame verstedelijking met nadruk op inbreiden en ombouw van de bestaande woningvoorraad, passend bij de kwalitatieve vraag. Transformatie van de bestaande voorraad die inspeelt op de veranderende woonbehoefte is niet van de ene op de andere dag gerealiseerd. Om aan de urgente woningvraag op de kortere termijn te kunnen voldoen, biedt het beleid ruimte voor maatwerk en het flexibel inspelen op behoeften met de bouw van woningen, ook aan randen van dorpen en steden. Er is aandacht voor de huisvesting van specifieke groepen, zoals senioren en starters. Bij het voorzien in de specifieke woon(zorg)behoefte voor senioren is de nabijheid van voorzieningen en openbaar vervoer aandachtspunt.
- 1.4. Voor werklocaties ligt er een grote verduurzamingsopgave en is het nodig om de bestaande ruimte op werklocaties beter te benutten. Uit de recente prognose voor werklocaties blijkt dat er een uitbreidingsvraag is voor bedrijventerreinen, voornamelijk grootschalig van aard. Onder andere omdat er meer ruimte nodig is voor circulaire economie. Er is regie nodig op het voorzien in passende werkmilieus, de doorontwikkeling van de Brabantse campussen (waarvan een aantal van nationaal belang zijn), behoud van ruimte voor bedrijven met een grote(re) impact op de omgeving en op grootschalige logistiek. Inzet van de provincie is gericht op vitale, toekomstbestendige werklocaties, die goed bereikbaar zijn en waar zorgvuldig wordt omgegaan met schaarse ruimte door intensief en meervoudig ruimtegebruik. Door vraaggericht te ontwikkelen is meer regie mogelijk op het bereiken van de gewenste kwaliteit van de werkmilieus en

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

behoud van ruimte voor bedrijven met een milieuhinderlijk profiel die van belang zijn voor de Brabantse economie, bijvoorbeeld vanuit een circulaire economie. Voor grootschalige logistiek wordt een selectief clusteringsbeleid gevoerd met regionale meerwaarde.

Er wordt in de komende periode een provinciale ruimtelijk economische visie opgesteld die richting geeft aan welke bedrijvigheid we in Brabant nodig hebben, welke economie we in Brabant willen en welke ruimtelijke keuzes hiervoor de komende jaren nodig zijn.

- 1.5. Inhoudelijk sluit het beleidskader aan bij het [Ontwikkelperspectief Novex Stedelijk Brabant](#), dat samen met Rijk en regio's is opgesteld als opmaat naar de uitvoeringsafspraken Novex Stedelijk Brabant. Daardoor is de koers uit het Ontwikkelperspectief geborgd in het beleidskader Wonen en Werken. Vanuit de Omgevingswet is een beleidsmatige borging noodzakelijk voor de inzet van (omgevingswet) instrumenten en dus belangrijk voor de uitvoering.
- 1.6. Voor het beleidskader is een plan-MER opgesteld waarin drie alternatieven met elkaar zijn vergeleken:
 - geconcentreerde verstedelijking, waarbij alle de opvang voor wonen en werken plaatsvindt in (en bij uitzondering rond) de grotere steden;
 - polycentrische verstedelijking, waarbij verstedelijking plaatsvindt in of, als dat nodig is, bij bestaande steden en dorpen;
 - verspreide verstedelijking, waarbij verspreid in stedelijk- en landelijk gebied wordt voorzien in de opvang van de woon- en werkbehoefte.In het beleidskader is het voorkeursalternatief uitgewerkt: dit betekent dat de opvang van verstedelijking bij voorkeur plaatsvindt in bestaande steden en dorpen en dat daarbij meer regie wordt gevoerd op de ombouw van de bestaande woningvoorraad. Indien nodig is bij steden en dorpen uitbreiding voor woon- en werkgebieden mogelijk.

De commissie m.e.r. heeft over het plan-MER [advies](#) uitgebracht. Mede op basis van dat advies is een nieuwe samenvatting gemaakt waarin diverse aspecten zijn verduidelijkt. In de nota van inspraak is het advies van de commissie samengevat en hebben wij onze reactie daarop gegeven.
- 1.7. Brabant Advies heeft op 9 januari 2023 [advies](#) aan ons uitgebracht. Zij herkent de urgentie van de verstedelijkingsopgave en de noodzaak om dat als vliegwiel te benutten en zo te werken aan de opgaven voor energie, klimaat, mobiliteit, gezondheid en leefbaarheid. Er zijn daarom duidelijke keuzes nodig en een stevige regierol van de provincie die vasthoudt aan de uitgezette koers. Wij hebben in de nota van inspraak het advies samengevat en onze reactie daarop gegeven.
- 1.8. Het ontwerp beleidskader heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. In die periode zijn 18 reacties ingekomen. U bent hierover geïnformeerd met een [memo gedeputeerde](#). De ingekomen reacties zijn samengevat in de Nota van inspraak en van een reactie voorzien. In het algemeen herkent men de opgaven die in het beleidskader zijn beschreven. Mede vanwege ingekomen inspraak is de samenhang met het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad (energietransitie en

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

circulair bouwen) steviger in het beleidskader verwoord. Voor het overige zijn er inhoudelijk geen aanpassingen vanwege zienswijzen ten opzichte van het ontwerp beleidskader doorgevoerd. Zoals onder het kopje Aanleiding is aangegeven, zijn er wel aanpassingen doorgevoerd vanwege het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant', de recent opgestelde woningbouwbehoefteprognoses en de afspraken met het Rijk, regio's en gemeenten.

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

- 1.9. In het beleidskader wordt door het opnemen van een onderzoeksopdracht uitvoering gegeven aan motie M96A-2023 'Een nieuwe Brabantse kern'. Op dit moment werken wij aan de invulling van die onderzoeksopdracht. Wij gaan actiegericht en creatief met een experiment/prijsvraag aan de slag om innovatieve ideeën voor woningbouw op te halen, rekening houdend met de uitgangspunten die met onze partners zijn afgesproken in het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant en die ook in het concept beleidskader zijn opgenomen.

2. *Intrekken van de Structuurvisie ruimtelijke ordening*

- 2.1. Procedureel gezien is de looptijd van de Structuurvisie RO (vastgesteld in 2010 en partieel herzien in 2014) beëindigd. De Structuurvisie bevatte het integrale ruimtelijke beleid van de provincie op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, landschap, water en bodem, natuur, landbouw, duurzame energie, wonen en werken. De hoofdlijnen van de doelen en ambities zijn in 2018 vastgelegd in de Brabantse Omgevingsvisie en vervolgens in lijn met de Koers 2030 uitgewerkt in beleidskaders. Het beleid in de structuurvisie is daardoor niet meer actueel. Nu met de vaststelling van het beleidskader Wonen en Werken ook wordt voorzien in een grondslag voor het provinciaal beleid voor wonen en werken, kan de Structuurvisie RO ingetrokken worden. Intrekking is bovendien wenselijk omdat de Omgevingswet het instrument structuurvisie niet kent.

Kanttekeningen

1. *Het realiseren van de woon- en werkopgaven is mede afhankelijk van belemmerende externe factoren en van externe investeringen*
 - 1.1. Het versnellen van de woningbouwproductie en de verduurzaming en transformatie van woon- en werklocaties ondervindt hinder van de problematiek rondom stikstof maar ook vanwege de congestie op het elektriciteitsnet. Dat kan belemmerend werken bij het realiseren van de opgaven.
 - 1.2. Stedelijke gebiedsopgaven kosten veel geld en vragen ook veel in de uitvoering van partners zoals gemeenten. Als er niet voldoende middelen beschikbaar zijn (bijvoorbeeld vanuit Europa en Rijk) of als de capaciteit in de uitvoering achterloopt, geeft dit belemmeringen voor het realiseren van de opgaven.

2. *Het Rijk wil de komende jaren meer regie pakken en ziet daarbij ook een stevige rol voor de provincie.*

Het Rijk wil de komende jaren met meer regie en meer tempo aan de slag. Het Rijk ziet daarbij ook een stevige(re) rol weggelegd voor de provincie, zoals bij de regionale [woondeals](#), de betaalbaarheid van het wonen, het PMIEK en het maken van een integraal ruimtelijk voorstel ([zie statenmededeling](#)). Taken en verantwoordelijkheden voor de provincies kunnen hierdoor aangevuld worden. Daarnaast is het de verwachting dat het Rijk in de komende jaren de Nationale Omgevingsvisie uitwerkt in meer structurerende en richtinggevende keuzes (Nota ruimte). Ook het juridisch instrumentarium wordt aangescherpt. De huidige wetgeving geeft al verschillende mogelijkheden om te sturen, maar aanvullend wordt bijvoorbeeld wetgeving voorbereid om de regie op volkshuisvesting – bijvoorbeeld gericht op (meer) betaalbare woningbouw en het bouwen voor aandachtsgroepen – verder te versterken, voor zowel Rijk als provincies en gemeenten. Dit krijgt -naar verwachting- verder zijn beslag via het traject van het wetsvoorstel ‘Wet versterking regie op de volkshuisvesting’.

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

Financiën

In het beleidskader zijn ambities opgenomen, met name ten aanzien van Stedelijke gebiedsontwikkeling, waarvoor onvoldoende middelen (ook voor capaciteit) beschikbaar zijn. De afweging of en hoeveel middelen voor het realiseren van deze ambities beschikbaar komen, vindt plaats in het kader van de uitwerking bestuursakkoord waarover bij de Perspectiefnota 2025 wordt besloten.

Klimaat

Het beleidskader Wonen en Werken legt bij de verstedelijkingsopgave nadrukkelijk de koppeling met de opgave voor klimaatadaptatie en -mitigatie. Beide opgaven worden in samenhang opgepakt.

Planning

Gekoppeld aan dit beleidskader stellen wij een uitvoeringsagenda Wonen en Werken vast. Daarin hanteren wij drie actielijnen voor de uitvoering:

- Integraal werken aan het toekomstbestendig maken van het stedelijk netwerk
- Werken aan de woningbouwopgaven voor sterke steden en vitale dorpen
- Verbeteren van vitaliteit en toekomstbestendigheid van werklocaties met voldoende ruimte voor bedrijven.

De focus ligt de komende periode op de uitvoering van de afspraken met Rijk en regio's in het kader van onze Omgevingsvisie en het rijksbeleid: NOVEX Stedelijk Brabant, de Nationale Woon- en Bouwagenda, de Regionale Woondeals, Grote Oogst en een aanpak om te voorzien in een voldoende gevarieerd aanbod van werklocaties, nodig voor de Brabantse economie. Het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant en de daarop gebaseerde

uitvoeringsafspraken zijn grondslag voor onze provinciale aanpak en uitvoeringsstrategie verstedelijking.

Wij willen de Uitvoeringsagenda zo spoedig mogelijk na vaststelling van het beleidskader door uw staten vaststellen.

Datum

23 januari 2024

Documentnummer

5218614

Bijlagen

1. Beleidskader Wonen en Werken
2. Samenvatting plan-MER
3. Nota van inspraak

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G. Derks

Programmamanager: de heer H.B.W. van den Berg, (06) 18 30 33 50,
hvdberg@brabant.nl.

Opdrachtnemers:

mevrouw E.F.M. Vos, (06) 55 68 66 47, evos@brabant.nl

de heer E. Dacier, (06) 52 78 35 71, edacier@brabant.nl